

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Потік (група) 2ЕП, ЕА, ЕМ

2016 - 2017 навчальний рік

декан факультету управління і бізнесу
(повна назва факультету)

професор _____ Дмитрієв І.А.
(підпис) (ПІБ декана)

“ ___ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мікроекономіка

(назва навчальної дисципліни згідно навчального плану)

підготовки

бакалавра

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

галузі знань

Економіка і підприємництво

(шифр і назва галузі знань)

напряму підготовки

0501 «Економіка і підприємництво»

(шифр і назва напряму підготовки)

кваліфікації

бакалавр з економіки і підприємництва

(шифр і назва кваліфікації для бакалавра,)

(шифр за ОПП – _____)

1.ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна (дистанційна) форма навчання ¹
Кількість кредитів - 4 Кількість годин - 120	<u>нормативна</u> (нормативна, за вибором ВНЗ, за вибором студента)	
Семестр викладання дисципліни	<u>3</u> (порядковий номер семестру)	<u>3,4</u> (порядковий номер семестру)
Вид контролю:	<u>Іспит</u> (залік, екзамен)	
Розподіл часу:		
- лекції (годин)	32	___
- практичні, семінарські (годин)	16	___
- лабораторні роботи (годин)	___	___
- самостійна робота студентів (годин)	42	___
- курсовий проект (годин)	___	___
- курсова робота (годин)	___	___
- підготовка до іспиту	30	___

¹ Якщо дисципліна на заочній (дистанційній) формі навчання не викладається, то графа “заочна форма навчання” відсутня.

2. Структура навчальної дисципліни

Навч. тижде нь	Назва теми лекційного матеріалу	Кількість годин		Назва ПР, ЛР, СЗ,СРС	Кількість годин		Література
		очна	заоч		очна	заоч	
1	2	3	4	5	6	7	8
Розділ 1. Аналіз поведінки споживача як учасника мікросистеми							
1.	<p>Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки</p> <p>1.Мікроекономіка як складова частина економічної теорії.</p> <p>2.Проблема обмеженості ресурсів і необхідність вибору. Альтернативні витрати.</p> <p>3.Предмет мікроекономіки. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні.</p> <p>4.Нормативна і позитивна мікроекономіки. Основні принципи і методи</p>	2		<p>Тема: Мікроекономіка як наука.</p> <p>1. Предмет мікроекономіки</p> <p>2. Мікроекономіка як елемент економічної теорії</p> <p>3. Мікроекономічна система та її компоненти</p> <p>4. Методи мікроекономічних досліджень</p>	1		1,3,4.6,11,15
2	<p>Тема 2. Теорія граничної корисності.</p> <p>1.Потреба і корисність. Закон спадної граничної корисності.</p> <p>2. Перший та другий закони Госсена.</p> <p>3.Бюджетні обмеження і можливості споживання.</p> <p>4. Правило максимізації корисності. Рівновага споживача.</p>	2		<p>Тема 2. Кардиналістська теорія корисності</p> <p>1. Корисність та її динаміка</p> <p>2. Закон спадаючої граничної корисності</p> <p>3. Бюджетні обмеження споживачі і максимізація корисності</p>	1		2, 3, 5-7, 10, 12, 19
3	<p>Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача</p> <p>1. Вподобання та привабливість. Криві байдужості, їх властивості. Карта байдужості.</p> <p>2. Гранична норма заміщення благ.</p> <p>3. Бюджетне обмеження і можливості споживача. Бюджетна лінія, її формула, графічне зображення.</p> <p>4. Рівновага споживача з точки зору ординалістської теорії поведінки споживача.</p>	2		<p>Тема 3. Особливості ординалістської теорії поведінки споживача</p> <p>1. Криві байдужості та їх властивості. Карта байдужості.</p> <p>2. Гранична норма заміщення.</p> <p>3. Бюджетне обмеження споживача. Бюджетна лінія та її графічне зображення.</p> <p>4. Рівновага споживача з точки зору ординалістської теорії поведінки</p>	1		2, 5, 7-8, 14-15, 20
4	<p>Тема 4. Аналіз поведінки споживача</p> <p>1.Залежність поведінки споживача від його доходу. Побудова лінії “дохід – споживання”.</p> <p>2.“Суперіорні” (нормальні) та “інферіорні” (низькоякісні) товари. Крива і закон Енгеля.</p> <p>3. Побудова лінії “ціна – споживання”.</p> <p>4. Ефект доходу і ефект заміщення та їх розмежування</p>	2		<p>Тема 4. Зміна поведінки споживача та її дослідження.</p> <p>1.Залежність споживача від його доходу. Крива “дохід – споживання”.</p> <p>3. Побудова лінії “ціна – споживання”.</p> <p>4. Розмежування впливу ефект доходу і ефект заміщення на споживача</p>	1		1-3, 6, 8, 14, 17, 19-20

5	<p>Тема 5. Попит і пропозиція, їх взаємодія</p> <p>1. Попит і закон попиту. Графічне, табличне та аналітичне зображення попиту. Виключення з дії закону попиту. Попит і величина попиту.</p> <p>2. Пропозиція і закон пропозиції. Графічне, табличне та аналітичне зображення пропозиції. Цінові і нецінові детермінанти пропозиції</p> <p>3. Взаємодія попиту і пропозиції. Поняття ринкової рівноваги, рівноважної ціни та рівноважного обсягу виробництва. Павутиноподібна модель досягнення рівноваги.</p>	3		<p>Тема 5. Взаємодія попиту і пропозиції в механізмі ринку</p> <p>1. Попит і його характеристика</p> <p>2. Пропозиція як елемент ринку</p> <p>3. Встановлення рівноваги ринку та її динаміка</p>	1		1-5, 7-9, 10-14, 18
6	<p>Тема 6. Теорія еластичності та її практичне застосування</p> <p>1. Еластичність попиту та пропозиції, фактори, які на неї впливають.</p> <p>2. Дугова та точечна еластичність. Формула еластичності</p> <p>3. Часові періоди та пристосування ринку</p> <p>4. Практичне значення теорії еластичності попиту та пропозиції.</p>	3		<p>Тема 6. Теорія еластичності та її застосування на практиці</p> <p>1. Еластичність попиту та її різновиди</p> <p>2. Еластичність пропозиції</p> <p>3. Практичне застосування теорії еластичності</p>	1		1, 5, 6, 9, 13-15, 17
Разом за Розділом 1.		14			6		
Розділ 2. Витрати, доходи та поведінки фірми за умов різних ринкових структур							
7	<p>Тема 7. Витрати виробництва і його результати</p> <p>1. Витрати, їх сутність та структура. Зовнішні (бухгалтерські) та внутрішні витрати.</p> <p>2. Витрати виробництва у короткостроковому періоді. Закон спадної продуктивності (віддачі) змінного фактору виробництва.</p> <p>3. Постійні, змінні, загальні витрати, їх графічне зображення. Середні витрати. Граничні витрати.</p> <p>4. Витрати виробництва у довгостроковому періоді.</p>	4		<p>Тема 7. Витрати виробництва в короткостроковому та довгостроковому періодах</p> <p>1. Витрати виробництва в короткостроковому періоді</p> <p>2. Витрати виробництва в довгостроковому періоді</p>	1		1-3, 6, 8, 14, 17, 19-20
8.	<p>Тема 8. Мікроекономічна модель підприємства</p> <p>1. Виробнича функція та її види</p> <p>2. Ізокванта. Гранична норма технологічного заміщення. Постійна, зростаюча та спадна віддача від масштабу. Позитивні та негативні ефекти від масштабу.</p> <p>3. Ізокоста: сутність, графічне та алгебраїчне зображення.</p> <p>4. Оптимум (рівновага) виробника. Вибір комбінації виробництва за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску</p>	1		<p>Тема 8. Підприємство як мікроекономічна модель</p> <p>1. Виробнича функція та результати виробництва</p> <p>2. Ізокванта. Гранична норма технологічного заміщення.</p> <p>3. Види ефекту масштабу.</p> <p>4. Ізокоста: сутність і графічне зображення.</p> <p>5. Оптимум виробника.</p>	1		3, 5, 8, 13, 15-18

9.	<p>Тема 9. Ринок досконалої конкуренції.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознаки й умови існування ринку досконалої конкуренції. Ринковий попит на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції. 2. Правило максимізації прибутку конкурентної фірми. Визначення рівноважного обсягу та рівноважної ціни. 3. Поведінка фірми у довгостроковому періоді. Ефективність ринку досконалої конкуренції. 	1		<p>Тема 8. Особливості ринку досконалої конкуренції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика ринку досконалої конкуренції 2. Визначення ціни та обсягу виробництва фірмою-конкурентом для максимізації прибутку 3. Стратегія фірми-конкурента в довгостроковому періоді 	1		2-3, 6, 9, 16, 17, 20
10	<p>Тема 10. Монопольний ринок.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характерні риси ринку чистої монополії. Основні види монополії. 2. Крива попиту монополіста. Вибір монополістом ціни й обсягу виробництва. 3. Цінова дискримінація: поняття, умови та види. 4. Порівняльний аналіз конкурентного і монопольного ринків. 5. Регульована монополія. Антимонопольна політика України 	2		<p>Тема 10. Особливості поведінки монополії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика ринку чистої монополії.. 2. Вибір монополістом ціни і обсягу виробництва. 3. Різновиди та мета цінової дискримінації. 4. Держава на ринку монополії. Антимонопольна політика України 	2		3, 5, 8, 13, 19
	<p>Тема 11. Олігополія та монополістична конкуренція</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Олігополістична модель ринку. 2. Некооперативна і кооперативна поведінка олігополістів. Олігополія з погляду теорії ігор. 3. Визначення цін в умовах олігополії. 4. Модель ринку монополістичної конкуренції, її характеристика. Диференціація виробів. Нецінова конкуренція, її види та наслідки. 5. Крива попиту фірми. Визначення оптимального обсягу продажу. 6. Досягнення безбитковості у довгостроковому періоді. Порівняльна характеристика ефективності ринку монополістичної конкуренції та інших типів ринку. 	2		<p>Тема 11. Ринок олігополії та монополістичної конкуренції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та різновиди олігополії 2. Визначення ціни та обсягу виробництва в умовах олігополії 3. Сутність та ознаки ринку монополістичної конкуренції 4. Визначення ціни та обсягу виробництва в коротко- та довгостроковому періодах 	1		1-2, 4, 8, 12, 17, 19
	<p>Тема 12. Загальна характеристика факторних ринків. Ринок праці</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Попит на товари та попит на ресурси. Попит на ресурси, як похідний. 2. Попит на ресурси в умовах досконалої та недосконалої конкуренції. Фактори, які впливають на попит на ресурси. 3. Правило найменших витрат. Правило максимізації прибутку. 4. Праця як ресурс, як фактор виробництва. 5. Контроль профспілок над пропозицією робочої сили та дискримінація на ринках робочої сили. 	2		<p>Тема 12. Особливості факторних ринків. Ринок праці</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Специфіка попиту на ресурси та фактори, що його визначають 2. Праця як ресурс, її попит і пропозиція. 3. Роль профспілок на ринку праці 	1		3, 8, 11-16, 20

	<p>Тема 13. Ринок капіталу та землі. 1. Капітал як ресурс тривалого використання. Форми капіталу та його рух. Попит та пропозиція капіталу. 2. Поняття процентної ставки, її види. Обґрунтування інвестиційних рішень у тривалому періоді. 3. Земля як фактор виробництва, її попит та пропозиція. Економічна і земельна рента. 4. Ціна землі, як капіталізована рента. 5. Підприємницькі здібності, їх характеристика. Види прибутку</p>	2		<p>Тема 13. Особливості ринку капіталу та землі. 1. Капітал та його форми 2. Процентна ставка як важель ринку капіталу 3. Ринок землі та її ціна. Вплив ренти на ціну землі 4. Прибуток підприємця. Нормальний та економічний прибуток</p>	1	1-3, 5, 7, 12, 15, 19-20
	<p>Тема 14. Ефективність конкурентної ринкової системи. 1. Ефективність і соціальний оптимум. 2. Часткова і загальна рівновага. 3. Ефективність за Парето. Взаємозалежність ринків. 4. Ефективність у споживанні, обміні і виробництві. 5. Оптимізація структури економіки.</p>	2		<p>Тема 14. Ефективність конкурентної системи ринку 1. Ефективність і соціальний оптимум. Часткова і загальна рівновага ринків. 2. Ефективність Парето. Взаємозалежність ринків ресурсів та товарів. 3. Ефективність споживання, обміну і виробництва. 4. Шляхи оптимізації структури економіки.</p>	1	4, 7, 9, 10-15, 18
	<p>Тема 15. Неспроможності ринку і необхідність державного втручання в економіку. 1. Дефекти сучасного ринку і функції держави. 2. Проблеми виробництва і споживання суспільних благ. Суспільні блага і суспільний вибір. 3. Зовнішні ефекти і ефективність. 4. Методи державного регулювання зовнішніх ефектів. 5. Регулювання діяльності монополій</p>	2		<p>Тема 15. Неспроможності ринку як фактор державного втручання в економіку 1. «Провали» ринку 2. Суспільні блага та їх виробництво 3. Позитивні та негативні зовнішні ефекти 4. Методи державного регулювання «провалів» ринку</p>	1	1-2, 4, 7, 14, 15, 20
Разом за Розділом 2.	18			12		
УСЬОГО	32			16		

3. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Для діагностування поточної успішності застосовуються: усне опитування, письмова контрольна робота, захист реферату, виступ на вільну тему; тести Підсумковий контроль: інтегрований іспит.

(перелік засобів контролю успішності навчання студентів, які застосовуються: тести, тести на ПК, тощо)

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основна

1. Гальперин В. М. и др. Микроэкономика: В 2-х томах. – М.: Экономическая школа, 1999. Т.1. – 348 с.; Т.2. – 503 с.
2. Ивашовский С. Н. Микроэкономика. Учебник. – М., Дело, 1998. – 416с.
3. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика: В 2Т: Пер. с англ. – М.: Республика, 1995. – Т.1. – 400с., Т. 2.- 400 с.
4. Мікроекономіка / Під ред. акад. Сіроштана М.А. – Х.: ХДЕУ, 1997. – 143с.
5. Нуреев Р.М. Курс микроэкономики: Учебник для вузов. 2-е изд. – М.: Изд. группа Норма – ИНФРА, 2000. – 560 с.
6. Сотников В. И., Сотникова Ю. В. Микроэкономика в структурно-логических схемах. – Х.: Издательский Дом «ИНЖЭК», 2004. – 252 с.
7. Вечканов Г. С., Вечканова Г. В. Микроэкономика: Пособие для подготовки к экзамену. – СПб.: Питер, 2000. – 255с.
8. Економічна теорія: Посібник вищої школи // Є.М. Воробйов, А.А. Гриценко та ін. За заг. ред. Є.М. Воробйова. - Київ – Харків, 2001. – 703 с.
9. Емцов Р.Г., Лукин М.Ю. Микроэкономика: Учебник / Под общ. Ред. А.В. Сидоровича. – 2-е изд. – М.: Изд-во “Дело и Сервис”, 1999. – 317 с.
10. Максимова В.Ф. Микроэкономика: Учебник. – 3-е изд., перер. и доп. – М.: Соминтэк, 1996. – 265 с.
11. Сборник задач по микроэкономике. К “Курсу микроэкономики” Г.М. Нуреева / Гл. ред. д.э.н. Г.М. Нуреев. – л.: Изд-во НОРМА. – 2002. – 432 с.
12. Тарануха Ю.В. Микроэкономика (в структурно-логических схемах): Учебно – метод. пособие / Под общ. Ред. А.В. Сидоровича. – М.: Дело и сервис, 2002. – 303 с.
13. Тигова Т.Н. Микроэкономика: Краткий курс лекций. – 2-е изд. Испр. – К.: МАУП, 2000. – 65 с.

Додаткова

14. Макро- та мікроекономіка: теоретичні аспекти [Текст] : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / [Федоренко В. Г. та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф., акад. УАН Федоренка В. Г., д-ра екон. наук, проф., акад. Денисенка М. П. ; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну, Ін-т підготов. кадрів Держ. служби зайнятості України. - К. : Алерта, 2013. - 727 с. : рис., табл. - Бібліогр.: с. 716-717. - 500 экз. - ISBN 978-617-566-178-9
15. Мікроекономіка [Текст] : навч.-практ. посіб. для самост. вивч. дисципліни / [О. Є. Попов та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, доц. Попова О. Є. ; Харк. нац. екон. ун-т. - Х. : ХНЕУ, 2013. - 335 с. : рис., табл. - Бібліогр.: с. 329-331. - 400 экз. - ISBN 976-966-676-564-5
16. Беседіна Г. Є. Мікроекономіка [Текст] : практикум / Г. Є. Беседіна ; Харків. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. - Харків : Харків. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2013. - 99 с. : рис., табл. - Бібліогр.: с. 97-99. - 300 экз.

17. Мікроекономіка [Текст] : навч. посіб. для студентів освіт.-кваліфікац. рівня "бакалавр" за напрямками: 6.030509 - "Облік і аудит", 6.030503 - "Міжнародна економіка", 6.030502 - "Економічна кібернетика", 6.030508 - "Фінанси і кредит" ("Банківські технології та процеси") / Держ. вищ. навч. закл. "Укр. акад. банк. справи Нац. банку України". - Суми : Наталуха А. С. [вид.], 2014 .
18. Кравченко О.А. Мікроекономіка: теорія і практикум [Текст] : навч. посіб. / О. А. Кравченко ; Одес. нац. політехн. ун-т, Ін-т бізнесу, економіки і інформ. технологій. - Одеса : Астропринт, 2014. - 255 с. : рис., табл. - Бібліогр.: с. 250-251. - 300 экз. - ISBN 978-966-190-903-7
19. Дружиніна В.В. Мікроекономіка [Текст] : навч. посіб. / В. В. Дружиніна, О. І. Чорноус. - Харків : Друкарня Мадрид, 2015. - 254 с. : рис., табл. - Бібліогр.: с. 251-254. - 350 экз. - ISBN 978-617-7294-21-3
20. Хмель С. М. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести [Текст] : [навч. посіб.] / С. М. Хмель, В. І. Хмель, О. В. Зіброва. - Харків : ХАІ, 2016. - 59 с. : рис., табл. - Бібліогр.: с. 58. - 100 экз. - ISBN 978-966-662-461-4

Адреси рекомендованих Інтернет-сайтів:

<http://www.encyclopediaofukraine.com/>

<http://sweetukraine.bigmir.net/>

<http://Isrv.leonorm.com/>

<http://rada.gov.ua/>

<http://news/finanse.ua/>

<http://budget.rada.gov.ua/>

<http://www.kmu.gov.ua/mainestat>

<http://www.minfin.gov.ua/>

<http://www.dkrp.gov.ua/>

<http://bank.gov.ua/>

<http://www.ukrdzi.com.ua>

Розробник робочої програми: доцент _____ Попадинець О.В.
(вчене звання) (підпис) (ПІБ розробника)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економічної теорії і права
(повна назва кафедри)

Протокол № _____ від _____ 20 _____ р.
(номер) (дата прийняття) (рік)

Завідуючий кафедрою: доцент _____ Шершенюк О.М.
(вчене звання) (підпис) (ПІБ завідувача кафедри)

Примітки:

1. Робоча навчальна програма (РНП) є основним методичним документом, що визначає зміст і технологію за певною формою навчання відповідною кафедрою.

2. РНП визначає рамки технології навчання шляхом розподілу навчального часу за видами занять, розподілу контрольних заходів та індивідуальних семестрових завдань.

3. РНП розробляється лектором на основі відповідної навчальної програми і робочого навчального плану спеціальності певної форми навчання у 2-х екземплярах на кожний рік навчання і затверджується до 10 вересня поточного року навчання: 1 екземпляр – на кафедрі; 2- екземпляр лектору.

Форма в редакції ХНАДУ затверджена наказом ректора за № _____ від _____.06.2016 р.